

Józef M. Dołęga

Wprowadzenie w problematykę symposium

Studia Philosophiae Christianae 31/1, 233-234

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

do spotkania stała się siedemdziesiąta rocznica urodzin ks. prof. dr hab. Mieczysława Lubańskiego profesora i długoletniego dziekana Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej.

Konferencję otworzył i wprowadził w problematykę sympozjum ks. prof. dr hab. Józef Dołęga, dziekan Wydziału. W swym wystąpieniu zwrócił uwagę na to, że tematyka konferencji stanowi jeden z głównych nurtów zainteresowań badawczych ks. prof. M. Lubańskiego.

Pierwszy referat pt. *W kręgu świadomości faustycznej* wygłosił prof. dr hab. Adam Synowiecki z Politechniki Gdańskiej. Autor przestrzegał przed absolutyzowaniem nauki i uleganiem złudzeniom, że człowiek dzięki niej może stać się władcą przyrody. Dr hab. Anna Latawiec z ATK w referacie *Od informacji do sztucznej inteligencji* omówiła znaczenie w technice i biologii pojęć: informacja, symulacja i sztuczna inteligencja. Na zakończenie tej części obrad ks. bp prof. dr hab. Józef Zyciński podzielił się z uczestnikami sympozjum swoimi wspomnieniami ze spotkań i współpracy z ks. M. Lubańskim.

Drugą część konferencji rozpoczął referat prof. dr hab. Władysława Kunickiego-Goldfingera z Katedry Mikrobiologii UW nt. *Rola informacji w układach biologicznych*. Autor ukazał w nim różne rodzaje informacji, które sterują różnymi procesami biologicznymi w komórkach i całych organizmach. Obok informacji genetycznej mamy również do czynienia z informacją biochemiczną, topologiczną, behawioralną i immunologiczną. Z kolei ks. prof. dr hab. Szczepan W. Ślaga z ATK w wystąpieniu *Dwie interpretacje genezy informacji biologicznej* przedstawił ocenę ujęć redukcjonistycznych M. Eigena i B.O. Küppersa na temat powstania bio-informacji.

W niniejszym numerze *Studia Philosophiae Christianae* w dziale *Rozpraw* drukujemy artykuły (A. Synowieckiego, A. Latawiec, W. Kunickiego-Goldfingera i Sz. Ślaga), będące podstawą wygłoszonych na konferencji referatów, a poniżej zamieszczamy wprowadzenie J. Dołęgi, autoreferat A. Synowieckiego i toast jubileuszowy bpa A. Zycińskiego.

Józef M. Dołęga

WPROWADZENIE W PROBLEMATYKĘ SYMPOZJUM

1. Przypadł mi w udziale zaszczyt otwarcia obrad konferencji naukowej na temat *Informacja w nauce i filozofii*, związanej z twórczością naukowo-badawczą i dydaktyczną ks. prof. dr hab. Mieczysława Lubańskiego. Konferencję tę zorganizował Wydział Filozofii Chrześcijańskiej ATK, a szczególnie Katedra Filozofii Przyrody i założona przez Naszego Jubilata Katedra Metodologii Nauk Systemowo-Informacyjnych. Odpowiedzialność za przygotowanie i przebieg konferencji był łaskaw przyjąć ks. prof. dr hab. Szczepan W. Ślaga.

2. W refleksji nad biografią ks. prof. Mieczysława Lubańskiego pomijam szczegóły, które są zawarte w *Księdze Pamiątkowej*, natomiast tutaj chciałbym podkreślić dwa momenty.

Pierwszy – to Jego trzydzieści lat pracy w ATK na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej i tyleż lat pracy w Wyższym Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Warszawie. W tym czasie Ksiądz Profesor pracował na stanowisku adiunkta, docenta, profesora nadzwyczajnego i zwyczajnego oraz pełnił funkcję prodziekana i dziekana naszego Wydziału. W okresie tym wiele się zmieniło w naszej Uczelni i na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej. W procesie tych zmian aktywnie uczestniczył nasz Jubilat, tworząc podstawy do zaistnienia dwóch kierunków studiów; filozofii i psychologii oraz troszcząc się o strukturę poszczególnych specjalności na kierunku filozofii, jak również dbając o zmiany programów dydaktycznych, które należy modyfikować w relacji do powstających nowych dyscyplin naukowych, takich jak: antropologia filozoficzna, etologia, bioetyka, sozologia, biofilozofia, teoria informacji, czy dzisiaj tworząca się ekofilozofia.

Drugi – to obszary naukowych zainteresowań Profesora wyrażone przez Niego w ponad dwustu trzydziestu pozycjach bibliograficznych. Z tych obszarów naukowych zainteresowań należy wymienić następujące:

- historia i filozofia nauki: zagadnienia historii nauki, metodologii nauk przyrodniczych i filozofii naukowej;
- filozoficzne zagadnienia matematyki, a zwłaszcza analiza niektórych pojęć matematycznych;
- teoria informacji, informatyka i cybernetyka: ujęcia teoretyczne i ich zastosowania;
- ogólna teoria systemów: ujęcia teoretyczne tej teorii i jej zastosowania praktyczne;
- filozofia przyrodznawstwa i filozofia przyrody: zagadnienia fizykalno-kosmologiczne, biofilozoficzne i ekologiczne oraz problematyka metateoretyczna filozofii przyrody;
- antropologia systemowa, a szczególnie ujęcie systemowo-informacyjne człowieka, społeczności ludzkiej, kultury, cywilizacji i pokoju oraz
- zagadnienia filozoficzno-światopoglądowe.

3. Problematyka dzisiejszej konferencji *Informacja w nauce i filozofii* podejmuje jeden z głównych problemów w twórczości naukowo-badawczej prof. M. Lubańskiego. W systemowym ujęciu problematyki informacji należałoby wymienić następujące obszary badawcze: przyrodę nieożywioną i z nią związane nauki fizykalne oraz filozofię przyrody nieożywionej – kosmofilozofię; przyrodę ożywioną i nauki biologiczne oraz filozofię przyrody ożywionej – biofilozofię; człowieka i nauki antropologiczne oraz antropologię filozoficzną i ekofilozofię. Podjęta problematyka tej konferencji dotyczy biosfery i antroposfery.

4. W imieniu Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej serdecznie witam ks. bpa prof. Józefa Życińskiego – Biskupa Tarnowskiego; prelegentów: prof. dra hab. Władysława Kunickiego-Goldfingera z UW, prof. dra hab. Adama Synowieckiego z Politechniki Gdańskiej, dr hab. Annę Latawiec i ks. prof. dra hab. Szczepana W. Ślągę z Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK oraz wszystkich miłych gości z Warszawy, Lublina, Krakowa, Radomia, Gdańska, Włocławka, Płocka, Elku, Łomży i Białegostoku.

Adam Synowiecki

W KRĘGU ŚWIADOMOŚCI FAUSTYCZNEJ

Słowo „informacja” jest wieloznaczne. Mamy dziś z jednej strony wysoce wyspecjalizowaną – opartą na rachunku prawdopodobieństwa – teorię informacji, która należy do matematyki stosowanej. Z drugiej strony funkcjonują nadal pierwotne i intuicyjne pojęcia informacji, związane z wyrażaniem *informatio*, które oznacza wprowadzenie formy; przede wszystkim do umysłu człowieka. Słowo „informacja” kojarzy się tu zwykle z przyrostem wiedzy lub z konstatacją pewnego stanu rzeczy; zwłaszcza z taką konstatacją, która orientuje nas w środowisku przyrodniczym i społecznym.

Szczególną rolę w tym zakresie przypisujemy dziś nauce. Jaką, to inna sprawa, którą próbuje się rozstrzygnąć w sferze metainformacji, przy znaczącym udziale filozofii nauki. Filozofia ta stara się ukazać faktyczny stan nauki, ale podsuwa też oceny na temat ich wartości; tak w zestawieniu z poznawczymi potrzebami człowieka, jak i z jego oczekiwaniami w płaszczyźnie egzystencjalnej.

Nauka jest wielkim osiągnięciem ludzkości, którego niepodobna zlekceważyć. Ale nie należy go absolutyzować, ulegać scjentyzmowi, który narodził się z normach „świadomości faustycznej”, wynikłej ze zderzenia dwóch orientacji. Pierwszą z nich była orientacja chrześcijańska, ugruntowana w średniowieczu, wierna biblijnemu pojmowaniu człowieka jako obrazu Boga. Druga miała źródła przedchrześcijańskie,